

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Ontwikkeling en financiering van TERRA, energie- en
patrimoniumdatabank van de publieke sector.**

1. INHOUDELIJK

Het behalen van de EU-reductiedoelstellingen voor 2030 (-40% uitstoot t.o.v. het referentiejaar 2005) wordt een grote uitdaging. Het belang van de publieke sector is groot, dit zowel omwille van de omvang van het energieverbruik en de uitstoot, als omwille van de voorbeeldfunctie.

De Vlaamse Overheid, ziekenhuizen en scholen hebben een groot reductiepotentieel (1 à 2 % van het totale Vlaamse gebouwenbestand) en een breed maatschappelijk bereik. Door deze groep te activeren en hun inspanningen in de verf te zetten via het personeel en bezoekers, zet men breed aan tot het verminderen van uitstoot en verbruik.

Door vanuit het principe van open data gegevens breed ter beschikking te stellen, krijgen marktpartijen de kans om, via innovatieve oplossingen, bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

De samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en het extern verzelfstandigd Vlaams Energiebedrijf NV met ondernemingsnummer BE 0843.383.425 (hierna VEB) geeft VEB de missie om de publieke sector te ontzorgen naar een duurzamer en efficiënter energiebeheer en te ondersteunen in het bereiken van de klimaatdoelstellingen. Het is bijgevolg de taak van VEB om de publieke sector te helpen om hun voorbeeldrol op te nemen. Om deze taak te vervullen, is gestructureerde informatie over het energieverbruik van de publieke sector onontbeerlijk. Deze taak werd daarom ook uitdrukkelijk opgenomen onder art. 2.2.3 in de nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en VEB zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 30 november 2018 (DOC.1350/1BIS).

"2.2.3 VEB is een katalysator voor open data rond duurzaam energiebeheer en evaluatie van klimaatdoelstellingen van de Vlaamse Overheid

Databeheer is een sleutelactiviteit voor VEB: enerzijds om potentiële energiebesparingen in kaart te brengen, anderzijds om de baten van energie-efficiëntieprojecten op te volgen. Op een macroniveau rapporteert VEB over de voortgang richting de 2030 klimaatdoelstellingen. VEB werkt hierbij niet discriminerend of afschermend, heeft oog voor datakwaliteit, streeft naar hergebruik van data en een open databeleid.

Als deel van haar regisseursrol zal VEB een centrale rol spelen in het verzamelen, analyseren en rapporteren van data en informatie gerelateerd aan haar kerntaken met betrekking tot integraal energiebeheer.

VEB zal samen met andere partijen meettechnologie en –apparatuur installeren en beheren om relevante data te verzamelen in verband met het energiebeheer. Dit wordt maximaal aangevuld met data verzameld door derde partijen, zowel overheidsentiteiten als private spelers, in het streven naar synergie, maximaal inzetten op hergebruik van data, en het bevorderen van een open data aanpak rond energie en duurzaamheid in het Vlaamse overheidslandschap.”

Omwille van synergiën in hun opdracht wordt hiervoor samengewerkt met het Facilitair Bedrijf en het Vlaams Energieagentschap. VEB wenst het platform in het kader van zijn missie nu overeenkomstig deze nota verder uit te bouwen. De hieronder beschreven ontwikkeling valt onder het beheer van het VEB. De stuurgroep met vertegenwoordiging van het Vlaams Energiebedrijf (VEB), Het Facilitair Bedrijf (HFB) en het Vlaams Energie Agentschap (VEA) volgt de ontwikkeling op.

1.1 Activering van de publieke sector

TERRA, de energie- en patrimoniumdatabank van de publieke sector, draagt zowel op niveau van de individuele organisatie en de beleidsondersteunende organisaties als op niveau van beleid bij tot bewustmaking en activering van de publieke sector tot het behalen van de reductiedoelstellingen.

Individuele organisaties

Om individuele publieke organisaties aan te zetten tot energiebesparing, is het noodzakelijk om hen bewust te maken van hun verbruik en de concrete mogelijkheden om dit te verminderen. Daarom zal TERRA in een eerste fase voorzien in evaluatierapportering op organisatieniveau en in een tweede fase op gebouwniveau.

Door naast een historische evolutie van het verbruik, ook de 2030-doelstellingen voor de specifieke organisatie te visualiseren, vergroten we de *sence of urgency*. Tot slot willen we ook een beroep doen op de interne motivatie van instellingen door de mogelijkheid te bieden om zichzelf te vergelijken met andere instellingen van gelijkaardige grootte en activiteit (*benchmarking*).

Naast inzage in het verbruik en potentiële besparingen, zullen individuele organisaties in TERRA ook ondersteund worden bij het beheer van hun energiebesparingsplannen. Instellingen kunnen er de potentiële energiebesparingsmaatregelen voor hun gebouwen in bewaren, evenals de planning van de uitvoering ervan. Dit laat hen toe om te evalueren of de geplande maatregelen volstaan om de individuele doelstellingen te bereiken. Voor instellingen die een potentiële scan¹ hebben laten uitvoeren, wordt voorzien in de geautomatiseerde opmaak van een EPC-atteest waardoor het atteste geen bijkomende kost vormt voor deze organisaties.

Tot slot zal TERRA de mogelijkheid bieden om het proces voor de aanvragen van subsidies digitaal te ondersteunen. Individuele instellingen zullen, indien hun departement of een bevoegd agentschap subsidies ter beschikking stelt m.b.t. energiebeheer en/of -besparing, hun aanvraag digitaal via TERRA kunnen versturen. Ook de verdere administratieve opvolging (goedkeurig, toekenning, ..) van deze subsidies zal via TERRA kunnen gebeuren (excl. de financiële afhandeling). Op deze manier wordt op termijn ook inzicht verworven over de impact van de respectievelijke subsidies: welke dragen het meest bij tot zuinig energiebeheer, effectieve energiebesparing, ...? De subsidieregimes op zich vallen buiten de scope van deze nota, enkel de operationele ondersteuning van het aanvraagproces komt hier aan bod.

Beleids­ondersteunende organisaties

Beleids­ondersteunende organisaties met een verantwoordelijkheid betreffende de infrastructuur van een sector (Agion, Go!, VIPA, FoCi, ..) hebben met actieplannen en subsidies de hefbo­men om individuele deelorganisaties of instellingen tot actie aan te zetten. Omdat de middelen beperkt zijn, ondersteunt TERRA deze organisaties in het prioriteren en opstellen van actieplannen en subsidieregimes.

¹ Potentieelscan: Bij een potentiële scan brengt een gekwalificeerd studie­bureau de concrete mogelijke energiebesparingmaatregelen, hun investeringskost en hun terugverdi­entijd in kaart.

Zo biedt het de mogelijkheid om de deelorganisaties te benchmarken met een analyse van de EPC certificaten en/of een benchmark van het relatieve verbruik per organisatie, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal leden en bezoekers evenals hun activiteit. Met deze informatie kan de beleidsondersteunende organisatie evalueren of en waar bepaalde energiebesparende maatregelen eerst moeten worden gestimuleerd. Zo kan op basis van deze informatie bepaald worden welke deelorganisaties in aanmerking komen voor subsidies voor een potentiële scan, gebouwisolatie, zonnepanelen, ...

Naast benchmarking van organisaties biedt TERRA, in een tweede fase, ook de mogelijkheid om de individuele gebouwen met elkaar te vergelijken. Dit gebeurt op basis van de informatie verkregen uit een potentiële scan of op basis van informatie die de betreffende organisatie zelf aangevuld heeft in TERRA.

Door het archiveren van gedetailleerde gebouweninformatie kan de noodzaak, evenals de kost en opbrengst (in euro en CO₂) van mogelijke maatregelen op grote schaal geëvalueerd worden via de analysetool voor potentiële scans. Naast inzicht in het besparingspotentieel per maatregel, per gebouw of per sector, biedt deze informatie de mogelijkheid om volledige subsidieregimes te simuleren in functie van een specifieke doelstelling, bijvoorbeeld een zo hoog mogelijk rendement €/uitgespaarde ton CO₂. Het betreft dan bvb. de definitie van mogelijke begunstigden al dan niet in een bepaalde volgorde, al dan niet voor bepaalde maatregelen en/of voor bepaalde bedragen. Terra kan het gekozen subsidieregime ondersteunen. De regels kunnen per beleidsondersteunende organisatie worden geconfigureerd zodanig dat het daarna voor individuele instellingen mogelijk is om, in overeenstemming met deze regels, subsidieaanvragen via TERRA te registreren en verder op te volgen. Voor de beleidsondersteunende organisatie betekent dit een grote vereenvoudiging in de afhandeling van subsidies. Er is immers geautomatiseerd nagegaan of individuele organisaties voldoen aan de toelatingsvoorwaarden. Daarnaast biedt TERRA de flexibiliteit om de individueel voorgestelde subsidietoelagen voor de uiteindelijke toekenning verder te beheren en desgewenst te wijzigen.

Tot slot kunnen beleidsondersteunende organisaties naast prioritering en subsidiebeheer ook volgende zaken opvolgen: het totale energiebesparingspotentieel, de te verwachten besparing door geplande (en al dan niet gesubsidieerde) realisaties, Zij kunnen deze cijfers desgewenst afzetten tegenover de 2030-doelstellingen.

Beleidsdomeinen (departementen en kabinetten)

Het engagement van de publieke sector zit verspreid in (veelal vrijwillige) klimaatactieplannen op verschillende niveaus (sector, geografisch, bestuurlijk, ...). De opvolging is dan ook ad hoc en vaak niet dwingend georganiseerd, met soms onduidelijke referentiewaarden. Dit leidt tot het ontbreken van de nodige urgentiezin. TERRA wil het centrale beheersorgaan zijn voor de opvolging van de klimaatinspanningen van de publieke sector. Met TERRA kunnen de doelstellingen voor Vlaanderen, de verschillende publieke sectoren en eventueel ook voor verschillende onderliggende (types) van organisaties opgevolgd worden. Naast de doelstellingen zal TERRA de referentiewaarden en de daarop toegestane correcties beheren waartegen de evolutie in de richting van de doelstellingen zal worden afgezet.

1.2 Sensibilisering van burgers en bedrijven

Naast het activeren en ondersteunen van individuele organisaties, speelt TERRA ook een rol in het activeren van burgers en bedrijven. Organisaties zullen immers de mogelijkheid krijgen om (desgewenst) hun gerealiseerde besparingen te publiceren op een publiek portaal. Via deze weg kunnen zij hun inspanningen op een educatieve wijze tonen aan hun publiek, bijvoorbeeld op schermen aan het onthaal. Het portaal zal naast de eigen inspanningen ook de inspanningen van andere gelijkaardige deelnemers tonen.

1.3 Open data

De data die in TERRA verzameld worden, dienen ter beschikking gesteld te worden van de markt. Hierdoor kan enerzijds de IT-ontwikkeling van TERRA beperkt worden en worden anderzijds kansen geboden aan commerciële partijen om innovatieve oplossingen te ontwikkelen op basis van deze data. Het ter beschikking stellen van deze data als open data maakt economische valorisatie door start-ups en bedrijven actief in datatoepassingen mogelijk. Zonder deze data van de Vlaamse overheid open te stellen, te verzamelen, te cleanen en te valideren, is dat niet mogelijk voor derde partijen. Kwalitatieve, gevalideerde en geaggregeerde open data zijn een noodzakelijke voorwaarde. Het openbreken van deze data is dus essentieel om er nieuwe toepassingen mee te ontwikkelen en nieuwe marktsegmenten mee op te bouwen.

Daarnaast laat open data ook integratie toe met andere systemen die vandaag door de organisaties gebruikt worden voor het beheer van hun vastgoed (bv E-sight bij HFB en FMIS bij Go!). Op die manier hebben zij ook binnen hun vertrouwde beheersystemen toegang tot de data van TERRA.

Om een vlotte integratie te garanderen, zodat TERRA als centraal opvolgpunt kan blijven functioneren, zal VEB in samenspraak een standaard definiëren met regels rond welke data steeds terugvloeien naar TERRA en op welke manier. Zo niet riskeren andere decentrale en niet-toegankelijke toepassingen cruciale informatie te bevatten voor de opvolging van de klimaatdoelstellingen op een niet ontsloten manier

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De totale budgettaire kost voor de ontwikkeling en financiering van TERRA, de energie en patrimoniumdatabank van de publieke sector bedraagt 1.575.000,00 euro. Deze wordt aangerekend op begrotingsartikel 'ECH-1ECG5DN-IS, Interne Stromen VEB' van het Fonds Flankerend Economisch en Innovatiebeleid (Hermesfonds).

Het ongunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 7 februari 2019.

Vanuit de Inspectie van Financiën wordt geargumenteed dat de aanrekening van de gevraagde middelen op het Fonds voor Flankerend Economisch Beleid onvoldoende wordt gemotiveerd. Nochtans is het verzamelen, valideren en openstellen van data ('open data') net een noodzakelijke vereiste is om door de private markt nieuwe toepassingen te kunnen laten ontwikkelen, gelijkaardig aan het openstellen van de data van de NMBS zodat private spelers als Google hiermee aan de slag kunnen. Het betreft dus open data om door de privé te laten valoriseren. Het Vlaams decreet m.b.t. het Hermesfonds stelt uitdrukkelijk dat de Vlaamse regering beschikt over de kredieten van het Hermesfonds *"voor al wat dienen kan in het raam van het sociaal, economisch, innovatie-, ruimtelijk economisch, handelsvestigingen- en ondernemingsbeleid."* Voorliggend project lijkt hieraan te voldoen.

De gevraagde middelen zullen over drie jaar gespreid ter beschikking gesteld worden aan het VEB voor het softwarematig uitbouwen van het dataplatform, inclusief enkele toepassingen binnen de overheid, o.a. met het oog op een vlotte rapportage over het vorderen van de energie- en klimaatdoelstellingen binnen de Vlaamse overheid. Het zou onlogisch zijn om deze data die binnen de brede Vlaamse overheid evoluties kunnen monitoren, de impact van (nieuwe) maatregelen kunnen meten en opportuniteiten kunnen detecteren, verloren te laten gaan.

IF begreep tenslotte verkeerd dat het zou gaan om het uitkeren en toewijzen van subsidies zelf. Dat is niet het geval. Het betreft enkel het administratief ondersteunen van bestaande subsidie-maatregelen m.b.t. energiebesparingen die elk hun grond vinden in een respectievelijke wettelijke basis. Doel is om met het platform de verschillende entiteiten te digitaal te ontzorgen en de

administratieve last te verlagen. De beslissingen voor het al dan niet toekennen van subsidies worden uiteraard genomen door de bevoegde instanties, bevoegde minister, ... zoals bepaald in de respectievelijke reglementeringen.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 15 maart 2019.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Er is geen weerslag op de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Er is geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

De voorliggende nota valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringsimpactanalyse (RIA).

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar goedkeuring te verlenen aan de verdere ontwikkeling en financiering vanuit het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie van TERRA, de energie- en patrimonium-databank van de Vlaamse publieke sector;
- 2° De Vlaamse minister bevoegd voor Economie, Wetenschap en Innovatie te gelasten met de verdere uitvoering van deze nota.

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport
Philippe Muyters

Bijlagen

1. Advies IF van 7 februari 2019
2. Begrotingsakkoord van 15 maart 2019